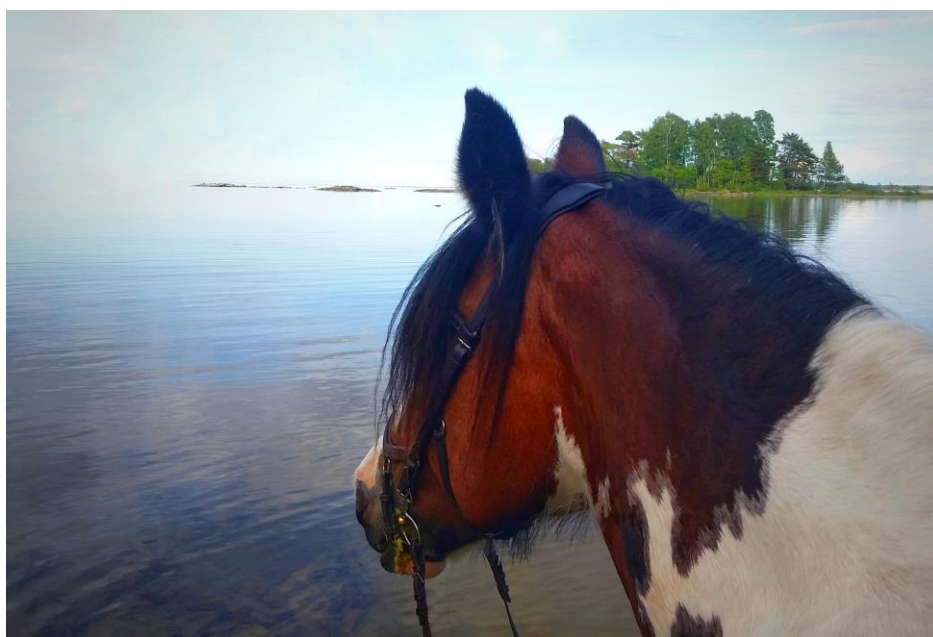

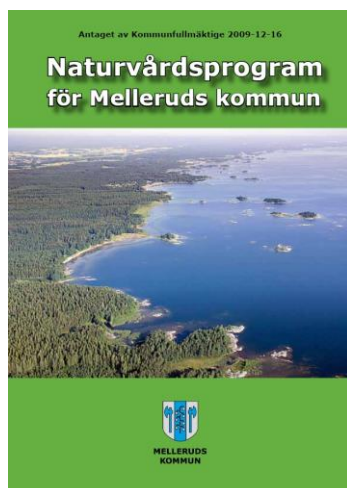
Naturvårdsprogram för Melleruds kommun

Vänerkusten © Foto: Heléne Jonsson

Antagen av Kommunfullmäktige 2017-04-19 § 46

Detta kan användas som insticksblad i det gamla huvudprogrammet från 2009 som i övriga delar fortfarande är aktuellt

**MELLERUDS
KOMMUN**

**Dalsskogens Miljö
& Energiförbund**

Naturvårdsprogram för Melleruds kommun

reviderat och antaget Kommunfullmäktige 2017-04-19 § 46

Naturvårdsprogram för Melleruds kommun, som antogs av Kommunfullmäktige 2009-12-16, har under 2016 reviderats genom en arbetsgrupp från Melleruds kommun samt Dalslands miljö- och energikontor. Huvudprogrammet har reviderats och den nya texten som återfinns nedan, består av sju sidor som ska användas som insticksblad/ komplettering till huvudprogrammet från 2009, tills nästa revidering sker. "Bilaga 1 Nationella miljömål och kommunala naturvårdsmål" har reviderats och skiljts från huvudprogrammet i en ny bilaga. "Bilaga 3 Åtgärdsplan" samt "Bilaga 4 Naturdatabank" med kartbilagor har reviderats. "Bilaga 2 Riktlinjer för kommunens hänsynstagande till naturvård vid planering, prövning och lovgivning", är en för kommunen helt ny text som är knuten till en ny karta 10 över klassning av områden vilka inte har formellt skydd. Bilaga 2 berör plan- och bygghandläggare men också miljöhandläggare på Dalslands miljö- och energikontor. Alla bilagorna 1-4 samt kartbilagan ersätter bilagorna från 2009. Bilagan "Upplevelsenatur i Mellerud" från 2009 har inte uppgraderats och kommer att ligga kvar på kommunens hemsida, i övrigt hänvisas till den nya boken "Natur i Dalsland" som är ett naturvårdsprojekt och bokens utgivning är juni 2017, där allt material också nås via kommunens hemsida. Allt i huvudprogrammet som har reviderats, bl.a. kommunens naturvårdsmål och hur naturvärden organiseras inom kommunen/ miljö- och energikontoret, återfinns nedan. Naturvårdsprogrammet ska visa hur vi tar vara på de rika naturvärden som vi har i Melleruds kommun. Det är ett aktuellt faktaunderlag som kan användas av alla. Det bidrar till kunskapsspridning om natur och friluftsliv. Det bör särskilt användas inom kommunens och miljö- och energikontorets naturvårdsarbete, lovgivning och fysiska planering.

Naturvårdsmål för Melleruds kommun

Melleruds kommun beslutar att behåller de tidigare naturvårdsmålen och lägga till två nya naturvårdsmål, ett om vattnet i sjöar och vattendrag och ett om odlingsmarkerna.

- Naturmiljöer och strövområden ska utvecklas för att främja en aktiv och meningsfull fritid.
- Kunskapen om Melleruds natur och dess värden ska öka.
- Melleruds kommun ska vara ett föredöme ur naturvårdshänseende vid skötseln av kommunens mark. Naturvård, friluftsliv och rekreation ska vara prioriterat.
- De av kommunen utsedda ansvarsarterna (flodkräfta, vitryggig hackspett, hällebräcka och uddbräken) ska stärkas i sina bestånd.
- Naturmiljöer med höga natur- och kulturmiljövärden bör bevaras.
- Våra sista orörda kvartsitknattar bör bevaras, bl.a. Skalåsknatten som är störst.
- Det rena vattnet i sjöar och vattendrag har stora värden för friluftslivet, som livsmiljö samt som dricksvatten och ska säkerställas för framtiden.
- Odlingsmarkerna bör brukas på ett sådant sätt att landskapsbild, biologisk mångfald samt jordbrukets kulturarv bevaras för kommande generationer. Åkermark ska hushållas med för nuvarande och framtida produktion.

Ansvarsarter

Tidigare fyra ansvarsarter för Melleruds kommun ska behållas, vilket innebär flodkräfta, vitryggig hackspett, hällebräcka och uddbräken. Dessa visas på bild nedan och beskrivs på Melleruds kommuns hemsida. Den utvalda **ansvarsmiljön** "Kalkrika hällmarker" behålls som symbolmiljö i Melleruds kommun.

Hällebräcka kan hittas på kalkrika hällmarker
© Foto: www.commonswikimedia.org

Flodkräfta © Foto: www.commonswikimedia.org

Uddbräken © Foto: Benny Karlsson

Vitryggig hackspett © Pressbild

Kommunens naturvårdsorganisation och ansvar (ersätter tidigare sida 6)

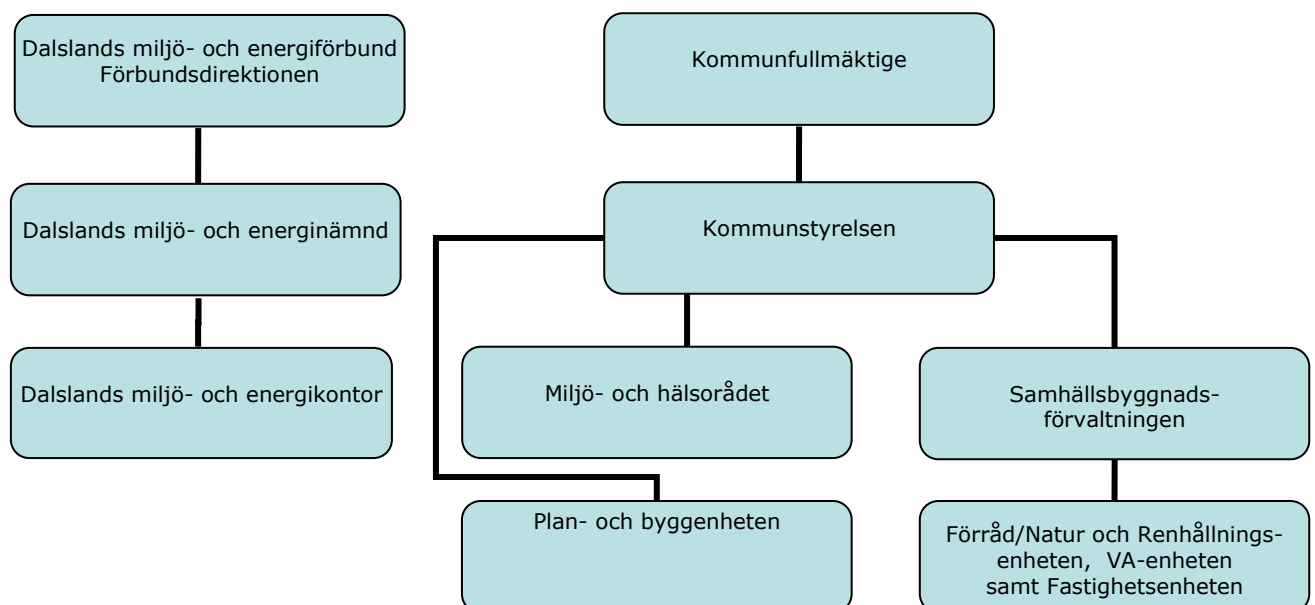
Kommunstyrelsen har ett övergripande samordningsansvar för den kommunala naturvården samt ansvarar för säkerställande av viktiga kommunala naturområden och hur de nationella miljö kvalitetsmålen beaktas lokalt.

Dalslands miljö- och energinämnd med **Dalslands miljö- och energikontor** är kommunens naturvårdsorgan med ansvar främst för lagstadgade naturvårdsfrågor enligt miljöbalken. I Dalslands miljö- och energinämnd sitter ledamöter från Melleruds, Bengtsfors, Färgelanda och Dals-Eds kommuner. Miljönämnden har Dalslands miljö- och energiförbund som huvudman. I tillsynsarbetet ska de nationella miljömålen beaktas. Miljönämndens lagreglerade myndighetsuppgifter med naturvård innebär bl.a. att:

- utöva strandskyddstillsyn, vilket bl.a. innebär kontroll av hur regler och beslut följs, rådgivning och information
- utöva tillsyn över kommunala naturreservat, vilket bl.a. innebär kontroll av hur skötselplaner och beslut följs, dispensprövningar, rådgivning och information
- samråda med och avge yttranden till Länsstyrelsen och Skogsstyrelsen angående reservatsbildningar, biotopskydd, anläggande av våtmarker m.m.
- samråda med och avge yttranden till Byggnadsnämnden angående planfrågor, bygglovsfrågor, strandskyddsärenden mm
- samarbete med andra myndigheter, organisationer, företag och enskilda vars verksamheter berör naturvården
- handlägga naturvårdsfrågor av löpande karaktär
- utarbeta förslag och initiera naturvårdsfrågor
- samverka i miljöövervakningen lokalt av tillståndet i sjöar och luft

Kalkning av sjöar och vattendrag administreras av Dalslands miljö- och energikontor. Kommunerna har, utöver lagreglerat arbete, överlämnat mycket av det miljöstrategiska arbetet till Dalslands miljö- och energiförbund. Innehållet i det miljöstrategiska arbetet beslutas av Dalslands miljö- och energiförbund efter samråd med kommunerna. Aktuellt miljöstrategiskt naturvårdsarbete i Melleruds kommun är bl.a. att delta i tre vattenråd (Upperudsälven, Dalbergså-Holmsån samt Väneren) och driva olika naturvårdsprojekt .

Byggnadsnämnden med **Plan- och byggenheten** i Melleruds kommun har ansvar för fysisk planering och bygglovgivning som i stor utsträckning ska beakta naturmiljön. Utöver det prövas strandskyddsärenden, t.ex. fattas beslut om strandskyddsdispenser samt upphävande av strandskydd. Förråd/Natur och Renhållningsenheten i Samhällsbyggnadsförvaltningen har hand om skötseln av kommunägd mark och utför naturvårdande insatser. **Miljö- och hälsorådet** kan ibland ha ärenden som berör naturvården men hanterar i första hand ärenden som berör den fysiska närmiljön utifrån ett folkhälsoperspektiv.

Naturvårdsarbete (komplettering till tidigare sida 7)

Dalslands Ornitologiska förening och Nordals naturskyddsförening uppförde under 2013 ett välplacerat fågeltorn i Sunnanå naturreservat. Byggnationen utfördes av medlemmar i dessa två ideella föreningar. Kommunen stod för på virket och utkörningen.

Förråd/Natur och Renhållningsenheten har sedan bildandet av tre kommunala naturreservat (år 2007) ansvarat för skötseln av dessa, enligt vad som står i respektive skötselplan. Det innebär bl.a. underhåll av spångar, rastplatser och eldstäder samt slyröjning utmed lederna. Med hjälp av statligt Nokås-stöd har, enligt skötselplanen, gjorts en större borttagning av gran samt frihuggning av vissa lövträd, i syfte att generellt gynna lövträd och för att ge utrymme för fler värdefulla gamla lövträd. Detta gjordes av konsult under 2013 i Mörttjärns respektive Sunnanå naturreservat. Vassröjning med amfibiefordon i Sunnanå naturreservat gjordes av entreprenör under 2008 och 2010.

Förråd/Natur och Renhållningsenheten i Melleruds kommun har under flera år röjt sly och tagit bort nedfallna träd utmed Pilgrimsleden (den del som går i Melleruds kommun) och några mindre vandringsleder vid Sunnanå respektive Vita Sannar. På några platser har ordnats grillplatser, spångar m.m. Fornminnesområdet Dalaborg ska 2017 röjas på liknande sätt och informationsskyltar ska sättas upp. Arbete i fornminnesområdena sker delvis med bidrag från Länsstyrelsen. Kommunens skogar sköts enligt Grön skogsbruksplan som ska revideras under 2017. Hyggesfritt skogsbruk blir ett ställningstagande 2017 i ny Grön skogsbruksplan.

Genomförda LONA-projekt, statligt stöd för lokala naturvårdssatsningar

Värna skyddsvärda träd, ett gemensamt projekt mellan Mellerud och övriga Dalslandskommuner samt 10 ytterligare kommuner i Västra Götalands och Hallands län. Projektet tog fram information i form av en folder till markägare respektive en folder till allmänheten om hur man värnar skyddsvärda träd och varför gamla träd är värdefulla. En workshop om hur man värnar skyddsvärda träd hölls i Mellerud för berörda kommunala aktörer (planerare, bygglovhandläggare, skötselansvariga m.fl.). En utbildning om skyddsvärda träd hölls i Håverud för berörda politiker i Dalsland. I arbetsgruppen ingick företrädare för miljökontoret, andra kommuner och Hållbar Utveckling Väst.

Inventering av skyddsvärda träd (i Dalsland), innebar återinventering av tidigare inventerade träd samt koordinatsättning med hjälp av GPS. Några jätteträd, gamla träd och hålträd, vilka inte varit inventerade förut, inventerades i Melleruds kommun av Dalslands botaniska förening och miljökontoret. Därefter har Länsstyrelsen utfört inventering, "Inventering av skyddsvärda träd i Melleruds kommun" rapport 2017:11.

Förstudie – Vägledning till naturen i Dalsland. Målet var att undersöka förutsättningarna för att presentera intressant och värdefull natur i Dalsland, för invånare och besökande. Förstudien syftade till att ta fram förslag och finansieringsmöjligheter för huvudprojektet med samma namn.

Pågående LONA-projekt 2017, statligt stöd för lokala naturvårdssatsningar

Vägledning till naturen i Dalsland – huvudprojektet. Målet är att presentera värdefulla naturområden i Melleruds kommun och i de övriga fem Dalslandskommunerna, i text, foton och kartor. Detta sker i en bok "Natur i Dalsland" som ges ut sommaren 2017 och samma material ska även kunna nås via kommunens och andra hemsidor. I

arbetsgruppen har ingått företrädare för Dalslands miljö- och energikontor, miljökontoren i Åmåls respektive Vänersborgs kommuner samt Dalsland Turist AB.

Ökad tillgänglighet till naturområden i Dalsland. Målet är att öka tillgängligheten till några av de naturområdena (både skyddade naturområden och områden utan formellt naturskydd) i Melleruds kommun och fyra andra Dalslandskommuner som beskrivs i projekt Vägledning till naturen i Dalsland. Detta sker främst genom anordning av nya informationsskyltar, vägvisare och p-platser. Projektet ska vara slutfört sommaren 2017. I arbetsgruppen ingår företrädare för Dalslands miljö- och energikontor, miljökontoret i Åmåls kommun och Västkuststiftelsen.

Arbetets gång med revidering av naturvårdsprogrammet 2016-2017

Revideringen av naturvårdsprogrammet har utförts av följande arbetsgrupp under 2016: Jonas Söderqvist, plan- och byggenheten, har ansvarat för kartornas framställande och hur dessa har samband med bilaga 4 Naturdatabank och bilaga 2.

Filip Björndahl, plan- och byggenheten, har särskilt granskat hur bilaga 2 kan användas. Patrik Tellander, chef över Förråd/Natur och Renhållningsenheten har ansvar för många åtgärder i bilaga 3 Åtgärdsplan och även tidigare utförda åtgärder på kommunal mark. Magnus Olsson, chef över Samhällsbyggnadsförvaltningen där Förråd/Natur och Renhållningsenheten ingår.

Michael Vogt, Dalslands miljö- och energikontor, har ansvarat för revidering av bilaga 4 Naturdatabank.

Renée Olsåker, Dalslands miljö- och energikontor, har varit gruppens samordnare ansvarig för revidering av huvudprogrammets texter och bilagorna 1-3 samt alla hur alla delar hänger ihop. Miljö- och energikontoret har ansvar för många åtgärder i bilaga 3 Åtgärdsplan.

Naturvårdsprogrammet och fysisk planering (ersätter tidigare sida 9)

Naturvårdsprogrammet ska vara ett vägledande program och finnas som bakgrundsmaterial för all fysisk samhällsplanering såsom översiktsplan, fördjupade översiktsplaner, detaljplaner, områdesbestämmelser och andra planer. Översiktsplanen hänvisar till naturvårdsprogrammet beträffande mer ingående beskrivningar av naturområden och naturvård. Naturvårdsprogrammet ska användas som obligatoriskt kunskapsunderlag vid kommunens handläggning av bygglovärenden och strandskyddsärenden. Kommunen ska i all planering och beslut som gäller planläggning och lovgivning av mark och vatten (översiktsplanering, bygglov, strandskyddsprövning m m) bedöma risken för att naturvärden skadas. Riktlinjer för detta har sammanställts i **bilaga 2 Riktlinjer för kommunens hänsyn till naturvärden vid planering, prövning och lovgivning**. Dalslands miljö- och energikontor ska också använda naturvårdsprogrammet och bilaga 2 som obligatoriskt kunskapsunderlag, exempelvis vid handläggning och prövning av avloppsärenden. Syftet med dessa riktlinjer är att underlätta och kvalitetssäkra handläggningen.

Av riktlinjerna framgår att naturområden som har formellt skydd, kategori A, ska hanteras på ett visst sätt och de redovisas översiktligt på kartorna 1A-1F samt 1. Naturområden som i övrigt skyddas enligt miljöbalken, kategori B, ska hanteras på ett annat vis, efter regler i miljöbalken. Till kategori B hör t.ex. det generella biotopskyddet och strandskyddet.

Naturområden som saknar formellt skydd, kategori C, redovisas översiktligt på karta 10.

Syftet med denna översiktskarta är att visa alla områden som kräver särskild hänsyn till naturvärden i kommunala beslut. Dessa naturområden listas på sid 4 i bilaga 2. Mer detaljerad information kan sökas i bilaga 4 Naturdatabanken med tillhörande kartor.

Den geografiska informationen på kartorna och den förklarande texten till respektive karta som finns i Naturdatabanken är viktiga som planeringsunderlag i olika plan- och byggsituationer. Kommunen har utifrån det underlag som finns i Naturdatabanken, med bl.a. Länsstyrelsens tidigare klassningar av sina inventeringar, graderat områden som saknar formellt skydd i tre klasser. För **klass 1 Unika naturvärden/nationellt värdefulla områden** ska visas största hänsynstagandet i beslut, för **Klass 2. Höga naturvärden/regionalt värdefulla områden** råder särskilt hänsynstagande och för **Klass 3 – naturvärden/kommunalt värdefulla områden** ska hänsynstagande ske i kommunala beslut. Hur detta ska gå till redovisas nämnda i bilaga 2.

Skydd av natur (liten komplettering, tidigare sida 30 och 31)

För närvarande finns följande 13 naturreservat i Melleruds kommun: Buterud, Forsbo, Kroppefjäll, Mörttjärn, Norra Båsan, Ramslökedalen, Ranneberget, Ryr, Stora Liane, Sunnanå, Svankila, Svarvaretorget och Årbolfjället. Se mer information om dessa i bilaga 4 Naturdatabanken.

Det finns i nuläget 33 särskilt beslutade biotopskyddsområden i kommunen och 36 naturvårdsavtal, se bilaga 4 Naturdatabanken.

Mål för naturvården i Melleruds kommun

Detta tidigare kapitel på sidorna 22-28 i Huvudprogrammet är helt ersatt av Bilaga 1 Nationella miljömål och kommunala naturvårdsmål.

Bilagor med nya texter och nya kartbilagor

Bilaga 1 Nationella miljömål och kommunala naturvårdsmål.

Bilaga 2 "Riktlinjer för kommunens hänsynstagande till naturvård vid planering, prövning och lovgivning". Karta 10.

Bilaga 3 "Åtgärdsplan"

Bilaga 4 "Naturdatabanken" med faktauppgifter om olika naturområden samt hotade arter.

Kartbilaga 1, 1A, 1B, 1C, 1D, 1E, 1F, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9 och 11 hör ihop med bilaga 4.

Uppföljning (liten komplettering i text på tidigare sida 44)

Programperioden sträcker sig från 2017 till 2022. Naturvårdsprogrammets innehåll ska följas upp löpande genom redovisning i kommunens interna kvalitetssystem och vid behov revideras. Senast efter 2022 ska alla delar revideras, särskilt beträffande de viktigaste delarna naturvårdsmål och Åtgärdsplan. Uppföljning med revidering ska därefter upprepas efter varje mandatperiod.